

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 8Co/115/2011
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1108230220
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 03. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Janka Gažovičová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2014:1108230220.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Janky Gažovičovej a členiek senátu JUDr. Moniky Holickej a JUDr. Jany Vlčkovej v právnej veci navrhovateľa: V. I. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. XX, Š., zastúpeného JUDr. Dagmar Matuškovou, advokátkou so sídlom Búdkova 12, Bratislava, proti odporcovi v 1. rade: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné nám. 13, Bratislava, v 2. rade: Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné nám. 13, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I, zo dňa 03. februára 2011 č.k. 24C 158/2008-113, jednohlasne takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti **m e n í t a k**, že návrh v celom rozsahu **z a m i e t a**.

Odporcovi v 2. rade náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

o d ô v o d n e n i e :

Rozsudkom zo dňa 03. februára 2011, č.k. 24C 158/2008-113, uložil súd prvého stupňa odporcovi v 2. rade; po tom, čo pre späťvzatie návrhu zastavil konanie proti odporcovi v 1. rade; povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 2.323,57 Eur a náhradu trov konania vo výške 774,36 Eur, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku, vo zvyšnej časti návrh navrhovateľa zamietol a odporcovi v 1. rade náhradu trov konania nepriznal. Z vykonaného dokazovania zistil, že uznesením Okresného riaditeľstva PZ, Úradu justičnej a kriminálnej polície, Odbor skráteného vyšetrovania Trnava, ČVS: ORP-4387/1-OSV-TT-2004 zo dňa 11.10.2004 bolo proti navrhovateľovi začaté trestné stíhanie podľa § 125 ods. 1 písm. g/ Trestného zákona vo veci trestného činu skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie a navrhovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Trnava, sp. zn. 5T 58/2005, zo dňa 08.04.2005 uznaný vinným zo spáchania uvedeného trestného činu a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní 10 rokov s podmieňčným odkladom a skúšobnou dobou v trvaní 2 rokov. Ďalej zistil, že Krajský súd v Trnave rozsudkom, sp. zn. 5T 58/2005, zo dňa 02.03.2006 zrušil rozsudok Okresného súdu Trnava, sp. zn. 5T 58/2005, zo dňa 27.10.2005 v celom rozsahu a navrhovateľa podľa § 226 písm. b/ Trestného poriadku spod obžaloby oslobodil z dôvodu, že sa žiadneho trestného činu nedopustil. Mal preukázané, že navrhovateľ sa podaním zo dňa 28.08.2006, doplneným dňa 08.01.2008, domáhal na príslušnom ústrednom orgáne uspokojenia svojho nároku náhradu škody v rámci predbežného prerokovania, ktorý mu priznal náhradu škody vo výške 36.130,- Sk titulom náhrady trov trestného konania a jeho žiadosti v časti - týkajúcej sa nemajetkovej ujmy vo výške 70.000,- Sk nevyhovel, vzhľadom na čo mal za to, že týmto čiastočným plnením v prospech navrhovateľa odporca v 1. rade uznal, že nezákonným rozhodnutím došlo k porušeniu práva navrhovateľa. Konštatoval, že navrhovateľom označené trestné konanie vedené proti jeho osobe; v ktorom bol spod obžaloby oslobodený; možno považovať za konanie objektívne spôsobilé privodiť ujmu na právach navrhovateľa, pričom samotná

závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy nie je jediným a výlučným faktorom pre určenie konečnej výšky zadosťučinenia v peniazoch, keď právne relevantná je len taká nemajetková ujma, ktorej vznik je v príčinnej súvislosti s neoprávneným zásahom v značnej miere znižujúcim dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Takto zistený skutkový stav posúdil po právnej stránke podľa ust. § 1 ods. 1, § 5 ods. 1, § 17 ods. 2, § 25 ods. 1, zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zák. č. 514/2003 Z.z.“) v spojení s § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka a konštatoval, že sú splnené predpoklady pre priznanie nemajetkovej ujmy navrhovateľovi; keď doteraz nebolo navrhovateľovi poskytnuté ani len morálne zadosťučinenie vo forme ospravedlnenia; pričom prihliadol predovšetkým na to, že trestné stíhanie vedené proti navrhovateľovi znamenalo psychickú záťaž pre jeho rodinu a predstavovalo zásah do mimoriadne citlivej oblasti jeho života - občianskej bezúhonnosti, cti a vážnosti v spoločnosti, nevzhladol však, že by malo negatívny vplyv na výkon jeho znaleckej činnosti. Navrhovateľ bol v rozpore so skutočnosťou označený za „páchateľa protiprávnej činnosti závažného charakteru“, ktorá činnosť je všeobecne považovaná za protispoločenskú a nemorálnu a ktorá je spoločnosťou odsudzovaná, vzhľadom na čo mal za to, že ujmu; ktorá navrhovateľovi vznikla v dôsledku trestného stíhania vedeného voči jeho osobe po dobu 1 a pol roka; je možné odstrániť iba priznaním nemajetkovej ujmy, keď predmetné trestné stíhanie vedené proti navrhovateľovi predstavovalo svojím rozsahom a intenzitou značný zásah do jeho osobnostných práv, ktorého negatívne následky pociťoval navrhovateľ veľmi intenzívne počas priebehu celého trestného konania a tieto následky pretrvávajú v menšej miere dodnes. Pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch; vychádzajúc zo závažnosti vzniknutej ujmy a z okolností, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv navrhovateľa; prihliadol na osobu navrhovateľa, ktorý dlhodobo vykonáva znaleckú činnosť; ktorá činnosť je podmienená bezúhonnosťou osoby vykonávajúcej znaleckú činnosť; a ktorý požíva vážnosť v profesijnom kruhu a taktiež prihliadol na prostredie, v ktorom navrhovateľ žije, keďže tento býva v menšom meste, pre ktoré je príznačná vnímavosť a informovanosť o jeho obyvateľoch najmä pokiaľ ide o osobu známu, ktorou je i osoba navrhovateľa. Vzhľadom na uvedené priznal navrhovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2.323,57 Eur; ktorú sumu považoval s ohľadom na závažnosť ujmy, t.j. jej intenzitu, rozsah a trvanie za primeranú a dostatočnú; a vo zvyšnej časti uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy návrh navrhovateľa ako nedôvodný zamietol, keď mal za to, že celková výška ním uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy je neprimeraná následkom, ktoré boli navrhovateľovi spôsobené nezákonným rozhodnutím v trestnom konaní. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p. a navrhovateľovi priznal plnú náhradu trov konania, aj keď mal vo veci úspech len čiastočný, keď rozhodnutie o výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu. O trovách odporcu v 1. rade rozhodol podľa § 146 ods. 2 O.s.p.; keď konanie proti nemu bolo zastavené z dôvodu späťvzatia návrhu navrhovateľom; a ich náhradu mu nepriznal, nakoľko si ju v konaní neuplatnil. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie odporca v 2. rade domáhajúc sa jeho zmeny tak, aby bol návrh navrhovateľa v celom rozsahu zamietnutý. Namietal, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci (§ 205 ods. 1 písm. c/ O.s.p.), na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 205 ods. 1 písm. d/ O.s.p.) a v neposlednom rade jeho rozhodnutie vychádza i z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.). Dôvodil, že súd prvého stupňa v napadnutom rozhodnutí jednostranne poukázal na skutočnosti, ktoré svedčia v prospech navrhovateľa, hoci z výpovedí svedkov je zrejmé, že vzťah navrhovateľa a jemu blízkych osôb sa aj napriek trestnému stíhaniu; ktorým malo dôjsť k zásahu do osobnostných práv navrhovateľa a k vzniku nemajetkovej ujmy; nezmenil, pričom súd prvého stupňa dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam aj pokiaľ ide o posúdenie zhoršenia zdravotného stavu navrhovateľa, keď skutočnosti, na ktoré navrhovateľ poukázal, t.j. zhoršenie psychického stavu, vzťahu s priateľmi a rodinou, občianskej cti a bezúhonnosti nie sú v príčinnej súvislosti so začatím trestného stíhania v roku 2004, nakoľko z lekárskej správy predloženej navrhovateľom vyplýva, že už v roku 2001; kedy došlo dňa 22.05.2001 k jeho únosu organizovanou skupinou; mu bol diagnostikovaný posttraumatický syndróm a od tohto momentu; ako to sám navrhovateľ uviedol; trpí psychickými problémami. Súd prvého stupňa sa stotožnil s tvrdeniami a argumentáciou navrhovateľa; keď nárok navrhovateľa posúdil ako nárok na náhradu škody spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania proti jeho osobe, ktoré konanie sa neskončilo právoplatným odsúdením osoby navrhovateľa; vôbec sa však nevyporiadal s jeho argumentáciou a tvrdeniami, pričom z odôvodnenia napadnutého rozsudku nie je zrejmé, prečo neprihliadol na ním tvrdené skutočnosti, a preto ho v tomto ohľade považuje za nepresvedčivé. Mal za to, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, nakoľko tento posúdil nemajetkovú ujmu; uplatnenú navrhovateľom podľa zák. č. 514/2003 Z.z.; podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, hoci v danej veci bolo potrebné aplikovať právnu úpravu „lex specialis“ obsiahnutú v zák. č. 514/2003 Z.z., keď úpravu „lex generalis“ obsiahnutú v Občianskom zákonníku je možné aplikovať len v prípade, ak

by osobitná úprava neexistovala. Namietal, že súd prvého stupňa sa vôbec nevyporiadal s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR, sp zn. 3 Cdo 201/2007, podľa ktorého „nejde o neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby, ak je proti nej v súlade so zákonnými podmienkami vznesené obvinenie z trestného činu a aj ďalšie úkony orgánov činných v trestnom konaní zasahujúce do práv tejto fyzickej osoby sú vykonávané v medziach zákona a na tom sa nič nemení ani v prípade, ak by neskôr došlo k zastaveniu trestného stíhania voči tejto fyzickej osobe alebo k jej prepusteniu z väzby alebo k jej oslobodeniu spod obžaloby.“ Vzhľadom na uvedené má za to, že trestné konanie vedené proti navrhovateľovi prebehlo v súlade s Trestným poriadkom a iba samotná skutočnosť, že navrhovateľ bol spod obžaloby oslobodený, nezakladá automaticky jeho nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy. Uviedol, že v trestnom konaní dochádza ku konfliktu medzi záujmom štátu na zisťovaní, resp. odhaľovaní páchatel'ov trestných činov a záujmom na dodržiavaní všetkých ústavných práv jednotlivcov. Ak by sa každé uznesenie o vznesení obvinenia považovalo za nezákonné, a to v prípade, že by v ďalšom priebehu trestného konania došlo k oslobodeniu obžalovaného spod obžaloby, viedlo by to podľa jeho názoru k paradoxnej situácii, že orgány činné v trestnom konaní by z uvedených dôvodov stíhali len tie osoby, pri ktorých je jednoznačne preukázané, že spáchali trestný čin, čím by sa poprel samotný princíp prezumpcie neviny. Konštatoval, že trestné stíhanie predstavuje určitý zásah do osobnej slobody jednotlivca a vyvoláva i ďalšie negatívne dopady na osobný život jednotlivca, pričom trestné stíhanie realizované v rozpore so zákonom sú spôsobilé vyvolať popri vzniku materiálnej škody aj vznik nemateriálnej ujmy vo sfére osobnostných práv. V danom prípade však boli zásahy orgánov činných v trestnom konaní legitímne; keď nebolo v konaní preukázané, že by ním došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv navrhovateľa a tento bol navyše oslobodený spod obžaloby; keď tieto zásahy boli vnímané ako neoprávnené len subjektívne zo strany navrhovateľa. Má za to, že navrhovateľovi nielenže nevznikla v predmetnom trestnom konaní nemajetková ujma, ale tento ju ani žiadnym spôsobom nepreukázal. Poukázal na uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 21.01.2010, č.k.

24C 158/2008-31, ktorým ho súd pripustil do konania, pričom rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 02.03.2006, sp. zn. 5T 58/2005, ktorým bol navrhovateľ oslobodený spod obžaloby, je podľa jeho názoru možné považovať za okamih, kedy sa navrhovateľ mohol dozvedieť o škode, ktorá mu v dôsledku trestného stíhania vznikla. Vzhľadom na skutočnosť, že Krajský súd v Trnave rozhodol v predmetnej trestnej veci na verejnom zasadnutí; keď v zmysle § 293 ods. 3 a 10 zák. č. 301/2005 Z.z. sa verejné zasadnutie koná za prítomnosti obvineného a obhajca obvineného sa vždy zúčastní verejného zasadnutia, na ktorom sa koná o odvolaní; sa navrhovateľ okamihom vyhlásenia rozsudku, t.j. dňa 02.03.2006 dozvedel, že bol spod obžaloby oslobodený, pričom od tohto okamihu mu začala plynúť trojročná premlčacia lehota podľa § 19 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z.; podľa ktorého lehota začína plynúť odo dňa doručenia, resp. oznámenia rozhodnutia, ak je podmienkou uplatnenia práva na náhradu škody zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia. S poukazom na ust. § 19 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z.z.; podľa ktorého premlčacia lehota neplynie počas predbežného prerokovania nároku, a to najdlhšie po dobu šesť mesiacov; konštatoval, že právo navrhovateľa na náhradu škody bolo premlčané dňa 02.09.2009. Vzhľadom na uvedené vzniesol námietku premlčania, nakoľko navrhovateľ podal návrh na jeho pristúpenie do konania ako pasívne legitimovaného účastníka až dňa 02.11.2009, a preto mal za to, že navrhovateľ svoj nárok uplatnil proti nemu ako povinnému subjektu na súde prvého stupňa oneskorene.

Navrhovateľ vo svojom vyjadrení na odvolanie odporcu v 2. rade navrhol rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdiť. Dôvodil, že trestné stíhanie vedené proti jeho osobe znamenalo vážny zásah do jeho práva na ochranu osobnosti, pričom už samotné prípravné konanie znamenalo pre neho veľkú psychickú traumu, znevažovalo ho pred verejnosťou a naštrbilo aj jeho povest' znalca, a hoci bol spod obžaloby oslobodený, táto skutočnosť neznamenala satisfakciu za poškodenie jeho dobrého mena. Má za to, že bola poškodená najintímnejšia sféra jeho ľudskej osobnosti, a je preto zákonnou povinnosťou poskytovať tejto osobnostnej sfére nielen príslušnú ochranu ale aj satisfakciu, pričom uviedol, že zásah do jeho práva na ochranu osobnosti už síce netrvá, jeho následky, t.j. ujma však naďalej pretrváva. Nestotožnil sa s tvrdením odporcu v 2. rade, že predmetným trestným stíhaním nedošlo k zásahu do jeho osobnostných práv a rovnako nesúhlasil i s tvrdením ohľadne jeho zdravotného stavu, keď posttraumatický syndróm, ktorým trpel už od roku 2001 sa v dôsledku nezákonného rozhodnutia zhoršil do takej miery, že musí byť od tejto doby pravidelne lekársky ošetrovaný. V doplnení svojho vyjadrenia uviedol, že samotné jeho oslobodenie spod obžaloby nie je pre neho dostatočným zadosťučinením, a to vzhľadom na ujmu, ktorá mu bola spôsobená predmetným trestným stíhaním, keď toto mu spôsobilo traumu, poškodilo jeho povest' v rodine i v blízkom okolí a malo taktiež nežiaduce negatívne účinky na jeho zdravie. Vznesenie obvinenia je veľmi závažným procesným úkonom v prípravnom konaní, pričom toto bolo vzhľadom na výsledok trestného konania vydané neoprávnené a aj samotné trestné konanie bolo vedené nezákonne a tendenčne, v dôsledku čoho viedlo k poškodeniu jeho osobnostných práv. Má

za to, že súdom prvého stupňa priznaná nemajetková ujma predstavuje len malý zlomok odškodnenia za ujmu, ktorá mu bola spôsobená a na ktorú do konca svojho života nezabudne a rovnako tak aj jeho rodina i blízke okolie. Námietku premlčania vznesenú zo strany odporcu v 2. rade považuje za alibistickú a v rozpore s dobrými mravmi, keď s poukazom na ust. § 19 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z.z.; podľa ktorého sa právo na náhradu škody premlčí najneskôr za desať rokov odo dňa, keď bolo poškodenému doručené, resp. oznámené rozhodnutie, ktorým mu bola spôsobená škoda, to však neplatí, ak ide o škodu na zdraví alebo škodu spôsobenú rozhodnutím podľa § 7 a § 8 citovaného zákona; má za to, že premlčaciu lehotu v danej veci nie je možné počítať od času, kedy mu bolo oznámené oslobodzujúce rozhodnutie, ale treba ju počítať od reálneho vzniku poškodenia jeho zdravia a povesti v mieste jeho bydliska, v jeho rodine a vo výkone znaleckej činnosti, pričom v tejto súvislosti uviedol, že namietaným nezákonným konaním a rozhodnutím Okresného súdu Trnava mu bola spôsobená ujma na zdraví, ktorá mu bola diagnostikovaná až v roku 2008.

Odvolací súd prejednal vec v medziach a z dôvodov podaného odvolania, vrátane konania, ktoré mu predchádzalo (§ 212 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p.), a dospel k záveru, že odvolanie odporcu v 2. rade je dôvodné.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorom zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho však interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Neúplnosť zistenia skutkového stavu je v sporovom konaní odvolacím dôvodom podľa ust. § 205 ods. 2 písm. c/ O.s.p. len za predpokladu, že príčinou neúplných skutkových zistení bola okolnosť, že súd prvého stupňa nevykonal účastníkmi navrhnutý dôkaz spôsobilý preukázať spornú právne významnú skutočnosť; avšak iba skutočnosť, že nevykonal dôkazy účastníkmi navrhnuté, nemôže byť v sporovom konaní spôsobilým odvolacím dôvodom. Z povahy veci vyplýva, že účastník, ktorý v odvolaní uplatnil tento odvolací dôvod, musí súčasne označiť dôkaz, ktorý hoci bol navrhovaný, nebol vykonaný a uviesť právne významné skutočnosti, ktoré hoci boli tvrdené, súd prvého stupňa nezistoval, najmä preto, že ich nepovažoval za právne významné a ďalej, že vždy musí ísť len o skutočnosti a dôkazy uplatnené už v konaní pred súdom prvého stupňa.

Pokiaľ odporca v 2. rade namietal, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, v zmysle ustálenej súdnej praxe pri tomto odvolacom dôvode podľa § 205 ods. 2 písm. d/ O.s.p. musí ísť o skutkové zistenie, ktoré bolo podkladom pre rozhodnutie súdu, a teda týka sa tých podstatných skutočností, ktoré boli významné z hľadiska hmotnoprávneho posúdenia veci a na základe ktorých súd prvého stupňa posúdil vec po právnej stránke. Skutkové zistenie je nesprávne v tom, že nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Skutkové zistenie nezodpovedá vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá postupu vyplývajúcejmu z ust. § 132 O.s.p., a to vzhľadom na to, že súd prvého stupňa vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo z prednesov účastníkov či z obsahu spisu nevyplývali a ani inak nevyšli v priebehu konania najavo, alebo neprihliadol na rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo vyšli inak počas konania najavo. Nesprávne sú i také skutkové zistenia, ktoré súd založil na chybnom hodnotení dôkazov, a teda keď v hodnotení dôkazov alebo skutočností, ktoré vyšli najavo v konaní či vyplývali z prednesov účastníkov, z hľadiska ich závažnosti, zákonnosti, pravdivosti, vierohodnosti sa vyskytuje logický rozpor.

Predmetom konania v preskúmvanej veci odvolacím súdom je návrh navrhovateľa, ktorým sa domáha voči odporcovi v 2. rade zaplata sumy 2.323,57 Eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy podľa zák. č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

Zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom je objektívnou zodpovednosťou štátu (bez ohľadu na zavinenie), ktorej sa nie je možné zbaviť a ktorá je založená na súčasnom (kumulatívnom) splnení troch podmienok, súd prvého stupňa preto správne postupoval, keď v danej veci zisťoval základné predpoklady vzniku objektívnej zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú jeho orgánmi v predmetnom trestnom konaní v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z., podľa ktorého musia byť súčasné splnenie tri podmienky, a to:

- 1./ existencia škody ako majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch, resp. nemajetkovej ujmy vzniknutej na osobnostných právach poškodeného
- 2./ nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup orgánu štátu a
- 3./ príčinná súvislosť medzi škodou (nemajetkovou ujmov) a nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom.

Zákon č. 514/2003 Z. z. určuje v § 3 rozsah zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci tak, že štát zodpovedá za škodu spôsobenú a) nezákonným rozhodnutím, b) nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, c) rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo d) nesprávnym úradným postupom.

Podľa § 5 ods. 1 uvedeného zákona právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím má účastník konania, ktorému vznikla škoda v dôsledku rozhodnutia vydaného v tomto konaní.

Podľa § 6 ods. 1 uvedeného zákona ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu.

Podľa ustálenej súdnej praxe, pokiaľ štátny orgán zisťuje podmienky a predpoklady pre vydanie rozhodnutia, za týmto účelom zhromažďuje podklady (dôkazy), hodnotí zistené skutočnosti, tieto právne posudzuje - ide o činnosť priamo smerujúcu k vydaniu rozhodnutia a prípadné nesprávnosti a vady pri tomto zisťovaní podkladov a pri ich posudzovaní sa potom prejavia práve v obsahu rozhodnutia a z hľadiska zodpovednosti štátu môžu zakladať len jeho zodpovednosť za nezákonné rozhodnutie. Za takéto rozhodnutie je možné považovať aj pochybenia a nedostatky spočívajúce v tom, že štátny orgán pred svojím rozhodnutím nesprávne vyhodnotil podmienky pre jeho vydanie a že v dôsledku toho je ním vydané rozhodnutie nesprávne, nemalo byť vydané, prípadne malo byť vydané v inej podobe či za iných okolností.

Zodpovednosť štátu vzniká len z rozhodnutia, ktoré je nezákonné. Pojem nezákonnosti nie je v zákone č. 514/2003 Z.z. definovaný. Zákonosť či nezákonnosť rozhodnutia je vo všeobecnosti otázkou súladu rozhodnutia s objektívnym právom. Teda aj napriek tomu, že zákon č. 514/2003 Z.z. nedefinuje, čo sa považuje za nezákonné rozhodnutie, je možné konštatovať, že pod nezákonným rozhodnutím sa rozumie akékoľvek rozhodnutie orgánu verejnej moci, ktoré je v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky alebo záväzkami Slovenskej republiky, vyplývajúcimi z platnej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná. Právna úprava osobitne ani neupravuje, či nezákonnosť rozhodnutia musí byť výslovne konštatovaná v zrušujúcom rozhodnutí (vo výroku alebo jeho odôvodnení), ale podľa názoru odvolacieho súdu, pokiaľ príslušný orgán určité rozhodnutie zrušil (zmenil) z dôvodov uvedených v odôvodnení rozhodnutia, možno uzavrieť, že sa tak mohlo stať jedine z dôvodu jeho rozporu s platnými právnymi predpismi, teda z dôvodu jeho nezákonnosti. Potom takéto rozhodnutie, ktoré bolo zrušené z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, z dôvodu nesprávne alebo nedostatočne zisteného skutkového stavu, ako i z dôvodu vady konania, je nezákonné a za splnenia ostatných zákonných podmienok môže zakladať zodpovednosť štátu za škodu, ktorá prípadne z takéhoto rozhodnutia účastníkovi vznikla. Pre súd, rozhodujúci o náhrade škody je potom takéto rozhodnutie záväzné a súd musí vychádzať zo zistenej nezákonnosti príslušným orgánom vyjadrenej tým, že rozhodnutie ruší alebo mení.

O vzťah príčinnej súvislosti sa jedná vtedy, ak škoda vznikla následkom nezákonného rozhodnutia, teda ak je nezákonné rozhodnutie a škoda vo vzájomnom pomere príčiny a následku. To znamená, že príčinná súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím je daná len vtedy, ak by škoda pri absencii nezákonného rozhodnutia nevznikla, musí teda ísť o priamu (nie len sprostredkovanú) príčinu vzniku škody. Zároveň treba uviesť, že otázka príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a konkrétnou škodou je síce v prvom rade otázkou skutkovou, pričom súd zisťuje jej existenciu, avšak záver, či v konkrétnom prípade je alebo nie je daná príčinná súvislosť, je súčasne otázkou právnou, pretože súd tak robí záver o existencii jedného z predpokladov zodpovednosti štátu za škodu, pričom tento právny záver je samozrejme závislý na skutkovom zistení.

Podľa § 17 ods. 1, 2 uvedeného zákona uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk, ak osobitný predpis neustanovuje inak. V prípade, ak samotné konštatovanie porušenie práva nie je dostatočným zadostučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak.

V prípade priznania nemajetkovej ujmy ide o satisfakciu v oblasti nemateriálnych osobnostných práv v peniazoch, pri určovaní výšky ktorej sa prihliada najmä na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote a závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

Hoci výšku nemajetkovej náhrady súd určuje voľnou úvahou, nemôže ísť o úvahu nepreskúmateľnú, resp. o úvahu svojoľnú. Určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť (vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu) v súlade s požiadavkou spravodlivosti. Súd musí mať preukázanú najmä skutočnosť, pre ktorú dospel k záveru, že zadostučinenie podľa prvého odseku ustanovenia § 17 citovaného zákona nie je postačujúce, predovšetkým z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých navrhovateľovi vzhľadom na jeho postavenie v rodine a spoločnosti a podobne (viď aj R 21/1995).

V preskúmvanej veci súd prvého stupňa správne aplikoval na daný prípad zákon č. 514/2003 Z.z. a správne posudzoval zodpovednosť štátu ako zodpovednosť za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Predmetom preskúmvania v danom prípade bola náhrada nemajetkovej ujmy priznaná navrhovateľovi súdom prvého stupňa vo výške 2.323,57 Eur, ktorá mu vznikla v súvislosti s rozsudkom Okresného súdu Trnava, sp. zn. 5T 58/2005, zo dňa 08.04.2005; ktorým bol navrhovateľ uznaný vinným zo spáchania trestného činu skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní 10 rokov s podmienčným odkladom a skúšobnou dobou v trvaní 2 rokov; ktorý bol následne rozsudkom Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5T 58/2005, zo dňa 02.03.2006 zrušený v celom rozsahu a navrhovateľ bol spod obžaloby oslobodený.

Ustanovenie § 4 zákona č. 514/2003 Z. z. rozlišuje viaceré prípady spôsobenia škôd orgánom verejnej moci a v nadväznosti na túto diferenciáciu určuje viacero orgánov konajúcich v mene štátu.

V zmysle § 4 ods. 1 písm. a/ tohto zákona (účinného od 01.07.2004 do 31.08.2007) vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1, koná v mene štátu Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ak škoda vznikla v občianskom súdnom konaní alebo v trestnom konaní a ak tento zákon neustanovuje inak. V zmysle § 4 ods. 1 písm. k/ tohto zákona koná vo veci náhrady škody orgán príslušný podľa písmen a/ až j/, u ktorého bola podaná žiadosť na predbežné prerokovanie nároku (§ 15), ak ku škode došlo v oblasti verejnej moci, ktorá patrí do pôsobnosti viacerých orgánov verejnej moci; ak žiadosť bola podaná na viacerých príslušných orgánoch, ten orgán, ktorý vo veci začal konať ako prvý.

Vecná legitímácia vyjadruje stav vyplývajúci z hmotného práva, ktorý v konečnom dôsledku vedie k úspechu alebo neúspechu v konaní. Vecná legitímácia vyjadruje postavenie účastníka konania v hmotnoprávnom vzťahu. Účastník konania, ktorý je nositeľom tvrdeného hmotného práva alebo oprávnenia, má aktívnu vecnú legitímáciu a účastník konania, ktorý je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, má pasívnu vecnú legitímáciu. Súd môže návrhu vyhovieť len vtedy, ak navrhovateľ žaluje tú osobu, ktorá je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti a ak túto skutočnosť nepreukáže, súd návrh zamietne so záverom o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie.

V preskúmvanej veci je potom v zmysle § 4 ods. 1 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z.z. jediným zodpovedným orgánom konajúcim v mene štátu Ministerstvo spravodlivosti SR, teda takto označený odporca v 2. rade, a to jednak z dôvodu, že škoda vznikla v trestnom konaní a jednak i z dôvodu, že na tento orgán bola podaná žiadosť navrhovateľa o predbežné prerokovanie nároku, o ktorej začal ako prvý aj konať.

Podľa § 19 ods. 1 uvedeného zákona sa právo na náhradu škody premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. Ak je podmienkou uplatnenia práva na náhradu škody zrušenie

alebo zmena právoplatného rozhodnutia, plynie premlčacia lehota odo dňa doručenia (oznámenia) rozhodnutia, ktorým bolo zmenené alebo zrušené právoplatné rozhodnutie.

Premlčanie je kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého súdna vymáhateľnosť možno odvrátiť námietkou. Zmyslom tohto inštitútu je zvýšenie istoty v právnych vzťahoch. Premlčaním právo nezaniká, iba sa závažne oslabuje. Uplatnenie námietky premlčania spôsobuje zánik súdnej vymáhateľnosti, v dôsledku čoho súd premlčané právo nemôže priznať. Základným účelom inštitútu premlčania je pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby v primeraných lehotách uplatnili svoje práva (nároky) a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po časovo neprimeranej dobe nútené splniť si svoje povinnosti. Ak uplynula zákonom ustanovená premlčacia doba a oprávnená osoba v nej určeným spôsobom u príslušného orgánu svoje právo nevykonala, vzniká povinnej osobe oprávnenie vzniesť námietku premlčania, a tak spôsobiť stav, že sa oprávnená osoba nemôže s úspechom domáhať na súde svojho práva. Dôvodné vznesenie námietky premlčania v občianskom súdnom konaní má totiž za následok, že súd nemôže oprávnenej osobe právo (nárok) priznať. Pritom zásada hospodárnosti konania musí viesť konajúci súd k tomu, aby prednostne posúdil v konaní vznesenú námietku premlčania vzhľadom na to, že v prípade jej oprávnenosti takýto postup vedie k rýchlemu vydaniu rozhodnutia vo veci samej, bez potreby vykonávania ďalších dôkazov.

Námietky premlčania sa netýka koncentračná zásada konania vyjadrená v ustanoveniach § 120 ods. 4 a § 205a O.s.p.; s výnimkou, ak by uplatnenie námietky premlčania bolo spojené s neprípustným uplatňovaním nových skutočností a dôkazov, čo však v tomto prípade nie je. Tento právny názor vyplýva aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR zo dňa 13.10.2009, sp. zn. 5 Cdo 120/2009, v ktorom Najvyšší súd SR uviedol, že námietka premlčania práva je námietkou právnou a neuplatňuje sa ňou taká skutočnosť, ktorú je účastník povinný tvrdiť v zmysle § 101 ods. 1 O.s.p. najneskôr do vyhlásenia uznesenia súdu prvého stupňa, ktorým sa končí dokazovanie a vo veciach, v ktorých sa nenariaďuje pojednávanie, najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej. Zo žiadneho ustanovenia práva hmotného alebo procesného nevyplýva, že by žalovaný musel uplatniť námietku premlčania v určitom štádiu konania; z povahy námietky premlčania vymedzenej hmotným právom (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka) vyplýva, že ju môže povinný subjekt uplatniť v ktoromkoľvek štádiu konania až do právoplatného skončenia veci, na čo správne poukázal i odporca v 2. rade.

Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká vtedy, keď morálna satisfakcia ako rýdzo osobné právo, na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv nestačí. Napriek tomu, že ide o satisfakciu v oblasti nemateriálnych osobnostných práv (podobne ako je to v prípade práva na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom podľa ustanovení zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov), jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom spôsobuje, že ide o osobné právo majetkovej povahy. Podľa názoru odvolacieho súdu je to obsah nároku a nie predmet jeho ochrany, čo robí pre povahu nároku rozhodujúce, či sa uplatní právny inštitút premlčania, a preto ak je obsahom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy požiadavka na zaplatenie peňažnej sumy, potom princíp právnej istoty vylučuje, aby plynutiu času neboli priznané žiadne právne účinky, pričom v danom prípade sa plynutie času, t.j. začiatok plynutia, resp. uplynutie premlčacej lehoty posudzuje podľa príslušných ustanovení zák. č. 514/2003 Z.z., ktoré majú povahu *lex specialis* vo vzťahu k Občianskemu zákonníku, ktorý predstavuje *lex generalis*.

Počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 19 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z. viazaný na okamih, kedy sa poškodený dozvedel o škode. Ak je podmienkou uplatnenia práva na náhradu škody zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia; tak, ako si náhradu nemajetkovej ujmy v danej veci uplatňuje i navrhovateľ; plynie premlčacia lehota odo dňa doručenia (oznámenia) rozhodnutia, ktorým bolo zmenené alebo zrušené právoplatné rozhodnutie.

V danej veci je nesporné, že rozsudok Okresného súdu Trnava zo dňa 08.04.2005, sp. zn. 5T 58/2005 bol v celom rozsahu zrušený a navrhovateľ oslobodený spod obžaloby rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 02.03.2006, sp. zn. 5T 58/2005, ktorý rozsudok bol vyhlásený na verejnom zasadnutí, ktorého sa však navrhovateľ ako obžalovaný v trestnom konaní nezúčastnil, a preto mu podľa ust. § 19 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z.; podľa ktorého premlčacia lehota začína plynúť odo dňa doručenia, resp. oznámenia rozhodnutia, ak je podmienkou uplatnenia práva na náhradu škody zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia; začala trojročná premlčacia lehota plynúť až od

doručenia predmetného rozsudku Krajského súdu v Trnave, t.j. dňa 29.03.2006; keď premlčacia lehota neplynie počas predbežného prerokovania nároku, a to najdlhšie po dobu šesť mesiacov; a uplynula dňa 29.09.2006 (a nie dňa 02.09.2006 tak, ako to uviedol odporca v 2. rade). Vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľ podal návrh na pristúpenie odporcu v 2. rade do konania ako pasívne legitimovaného účastníka v zmysle § 4 ods. 1 písm. a/ zák. č. 514/2003 Z.z. - Slovenská republika v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti SR až dňa 02.11.2009 (aj keď návrh na začatie konania podal dňa 16.09.2008), tak odvolací súd vzhľadom na námietku premlčania vznesenú odporcom v 2. rade dospel k záveru, že navrhovateľ si svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnil proti odporcovi v 2. rade na súde prvého stupňa z hľadiska plynutia trojročnej subjektívnej lehoty oneskorene.

S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd prihladol na námietku premlčania vznesenú odporcom v 2. rade a túto vyhodnotil ako dôvodnú, a preto rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti zmenil podľa § 220 O.s.p. tak, že návrh navrhovateľa zamietol.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p., a v odvolacom konaní plne úspešnému odporcovi v 2. rade ich náhradu nepriznal, keďže nepodal návrh na rozhodnutie o povinnosti nahradíť mu trovy odvolacieho konania podľa ust. § 151 ods. 1 vety prvej O.s.p. a ani mu v odvolacom konaní žiadne trovy konania nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je možné podať odvolanie.